

УДК 636.22/28.082.23:637.116

ОЦІНКА КОРІВ БУРИХ ПОРІД ЗА ТЕХНОЛОГІЧНІ МИ ОЗНАКИ

Л. В. Бондарчук

Сумський національний аграрний університет

Наведена порівняльна характеристика корів-первісток української, лебединської та бурі української породи за оцінкою морфологічних ознак і функціональних властивостей вимені. Наведена характеристика дочок-первісток за придатністю до машинного доїння

Ефективність галузі тваринництва зумовлена використанням тварин різних порід і типів при створенні їм оптимальних умов реалізації генетичного потенціалу. У теперішній час на Україні розводять великої рогатої худоби молочного і комбінованого напрямків продукції, які мають широке розповсюдження. Кожна з них має свої особливості порід, які брали участь при створенні, тривалості використання, рівня селекціонерами при її удосконаленні. При цьому вибір породи суттєво впливає на господарства. Тому перевагу слід віддавати тим породам, які у повно оплачують корми відповідною продукцією [1].

З початку 1970 р. на основі лебединської породи із використанням західноєвропейської й американської селекції та їх помісей у господарствах створена нова українська бура молочна порода, яка акліматизувалася в умовах Сумщини, характеризується високою продуктивністю [3].

Матеріали і методи. Дослідження щодо оцінки корів української бурі породи за придатністю до машинного доїння були проведені в підприємств Сумської області. Оцінку морфологічних ознак проводили вим'я на 30...40 добу після отелення. Функціональні властивості вимені доїльного апарату для окремого видоювання часток вим'я корів на 30...40 добу після отелення [4]. Бугаїв-плідників оцінювали за якістю нападків, відповідно до оцінки бугаїв молочних і молочно-м'ясних порід [2].

Всього було оцінено в племзаводі «Михайлівка» 180 корів лебединської та 550 корів-первісток української бурі молочної породи плідників. Біометричну обробку отриманих даних проводили методом [5]. Математичну обробку отриманих даних проводили з використанням програм Microsoft Excel.

Результати й обговорення. Сучасні технології молочного тваринництва високі вимоги до морфологічної оцінки вимені корів за придатністю до машинного доїння. Найбільш простим та зручним методом характеристики розвинено вим'я його в поєднанні з візуальною оцінкою. Проміри вим'я і дійок характеризують молочної залози та підвищують об'єктивність оцінки вимені за морфологічними ознаками.

ОЗНАКАМИ

олі, лебединської і
і функціональних
придатністю до

кокопродуктивних
і утримання для
більше 20 порід
ті, проте не більше
залежать від якості
праці, вкладеної
живає на економіку
умовах найбільш

швіцької породи
інних і товарних
і тварини добре
продуктивністю

бурої молочної
голів'ї племінних
жхом вимірювання
зали за допомогою
обу після отелення
ції по перевірці та

цької, 291 голова
від 14 бугаїв-
війної статистики
авдартного пакету

тза пред'являють
машинного доїння.
г'я є вимірювання
ризують розвиток
ними ознаками.

Використання бугаїв-плідників швіцької породи різних селекцій при створенні української бурой молочної породи виявило помітне поліпшення морфологічних ознак вимені корів-первісток.

Корови-первістки як швіцької породи, так і української бурой молочної породи за розмірами вимені достовірно перевищують аналогів лебединської породи. Важливе значення при оцінці вимені корів-первісток мають дані про розміри дійок та відстані між ними. Ці проміри дозволяють не тільки встановити морфологічні особливості у побудові вим'я, а й визначити придатність їх до машинного доїння. У більшості корів-первісток розміри дійок відповідають вимогам, які ставить машинне доїння. Середній діаметр передніх і задніх дійок у корів-первісток як української бурой молочної породи, так і лебединських знаходяться у межах 2,27...2,79 см.

Відстань між передніми та задніми дійками — надійна ознака молочності і належним чином дозволяє стверджувати про розвиток вим'я за довжиною ($r=+0,251 - +0,302$), а відстань між правими і лівими дійками — про розвиток вим'я за шириною ($r=+0,522 - +0,607$).

Нами встановлено, що в окремих тварин спостерігалися відхилення від бажаних величин. Так, по лебединській породі таких тварин за обхватом вимені було 18,5 % за глибиною передніх часток вим'я — 36,4 %, за довжиною передніх дійок — 8,3 % і за діаметром передніх дійок — 3,1 %.

Основний метод удосконалення молочних і молочно-м'ясних порід — це внутрішньопородна селекція. Цей метод заснований на закономірностях мінливості, спадковості та взаємозв'язку господарсько-корисних ознак. Тому зусилля селекціонерів по покращенню морфологічних ознак полегшуються тим, що вони позитивно корелюють між собою. Наявність достовірної кореляції ($P>0,999$) служить доброю базою для одночасного удосконалення основних промірів вим'я шляхом добору (табл. 1).

Табл. 1

Фенотипові кореляції між основними промірами вим'я і дійок корів-первісток української бурой молочної породи, $r \pm m$

Проміри вимені та дійок	Довжина вимені	Ширина вимені	Глибина вимені	Відстань між дійками	
				передніми	задніми
Обхват	0,758 $\pm$ 0,02	0,735 $\pm$ 0,02	0,626 $\pm$ 0,03	0,599 $\pm$ 0,03	0,293 $\pm$ 0,03
Довжина	-	0,815 $\pm$ 0,01	0,663 $\pm$ 0,02	0,583 $\pm$ 0,03	0,332 $\pm$ 0,03
Ширина	-	-	0,731 $\pm$ 0,02	0,607 $\pm$ 0,03	0,343 $\pm$ 0,03
Глибина	-	-	-	0,534 $\pm$ 0,03	0,293 $\pm$ 0,03
Відстань між передніми дійками	-	-	-	-	0,522 $\pm$ 0,03

Зоотехнічна практика довела, що корови з більш розвинутим вим'ям, як правило, є більш молочними. Це обумовлено тим, що між особливостями екстер'єру вимені, і морфологічними ознаками, молочною продуктивністю є більш-менш виражені кореляції та взаємозв'язки.

Високий достовірний зв'язок між морфологічними ознаками з одного боку та розміром надоем з другого боку дає підставу для селекції корів за конкретними ознаками вимені, обмеживши їх кількість.

На підставі отриманих результатів досліджень можна заключити, що оцінка вимені піддослідних корів-первісток за промірами дає об'єктивне уявлення про величину вим'я і поряд з візуальною оцінкою екстер'єру, дозволяє більш ефективно проводити добір тварин, спрямований на удосконалення молочних ознак у корів.

У проведених дослідженнях нами встановлено, що між тривалістю видоювання і добовим надоем існує позитивний зв'язок: по українській бурій молочній породі — $+0,786 \pm 0,02$, по лебединській породі — $+0,533 \pm 0,04$, а за швидкістю молоковиділення спостерігається негативний зв'язок — відповідно, $0,448 \pm 0,033$ і $0,650 \pm 0,03$. Добираючи

селекційним шляхом корів за швидкістю молоковіддачі, навіть при надоїв корів можна скоротити час, витрачений на доїння.

Важливим показником, який характеризує діяльність молочного типу повнота видоювання склала 92,3 %, а лебединської породи — 74,2 %.

Повнота видоювання корів — одна з характеристик функціональних властивостей вим'я. Ця ознака — показник правильно організованого машинного доїння. У корів-плідниць аналогів — вівісток особливих властивостей у з продуктивності тварин.

При удосконаленні порід велике значення має оцінка складу приймають участь у підборі. Особливо важливо оцінити племінні щорічно одержують декілька тисяч нащадків. Найбільш поширені технологічними ознаками по першій лактації.

У наших дослідженнях встановлено, що бугаї-плідники значно впливають на формування морфологічних ознак вим'я у їх дочок (рис.).

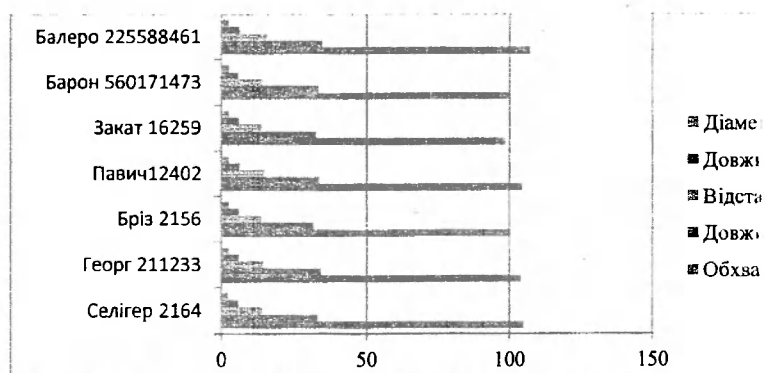

Рис. Проміри вимені та діжок у корів-первісток в залежності від походження за батьками, см

Дані діаграми вказують на суттєву різницю за морфологічними ознаками вимені різних бугаїв-плідників. Так, у дочок бугаїв Балеро 225588461, Селігера 2164, Павича 12402, Недостатньо розвинутих вим'я мали дочки бугаїв Наліма 6521, Заката 16259 і Барона 560171.

У бугаїв-плідників Балеро, Павича, Георга дочки мають краще розміщення діжок на вимені. Дочки бугаїв Наліма, Заката та Бріза мають декілька зближене розташування діжок, у порівнянні з дочками інших бугаїв. За довжиною та обхватом передніх діжок різниця несуттєва.

Бугаї-плідники також впливають на розвиток функціональних властивостей вимені дочок (табл. 2).

Найвищий разовий надій мають дочки-первістки бугаїв Балеро 225588461, Георга 211233 і Селігера 2164. Вони також мають найвищу швидкість молоковіддачі. Це підтверджується тим, що дочки бугаїв-плідників із краще розвинутим вим'ям мають і вищу швидкість видоїння. Низькі надої і молоковіддача у дочок бугаїв Наліма 6521, Барона 560171, Заката 16259.

Функціональні властивості вимені корів-первісток залежності
від походження за батьками, М±m

№	Кличка, інв. № бугайів-плідників	Кількість дочок	Разовий надій, кг	Швидкість молоковіддачі кг/хв.	Індекс вим'я, %	Повнота молоковіддачі, %
1	Селігер 2164	36	6,0±0,22	1,202±0,04	44,5±0,57	91,9±0,84
2	Георг 211233	46	6,2±0,39	1,397±0,05	46,7±0,90	94,7±0,95
3	Бріз 2156	48	4,2±0,10	1,160±0,03	43,9±0,57	91,6±0,76
4	Павич 12402	38	4,6±0,13	1,239±0,02	45,0±0,48	93,3±0,53
5	Закат 16259	70	4,1±0,06	1,132±0,02	43,8±0,47	91,0±0,59
6	Налім 6521	37	3,5±0,05	1,098±0,02	44,0±0,52	89,5±0,87
7	Барон 560171473	37	3,8±0,09	1,183±0,03	44,1±0,68	91,8±0,67
8	Балеро 225588461	62	6,2±0,19	1,305±0,03	43,9±0,49	93,3±0,38

Крім високої інтенсивної молоковіддачі у корів повинен бути рівномірний розподіл молока за частками вимені. Коефіцієнт мінливості розвитку передніх часток у дочок різних бугайів-плідників свідчить про можливість одержання корів з рівномірним розподілом молока за частками вимені у процесі селекції. До того ж, ця ознака має високу ступінь спадковості.

ВИСНОВКИ

В результаті порівняльної характеристики корів бурих порід встановлено, що оцінку вимені корів-первісток за морфо-функціональними властивостями є необхідною і дозволяє більш ефективно проводити добір тварин, який спрямований на удосконалення молочних ознак у корів.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження будуть спрямовані на одночасне поліпшення господарсько-корисних ознак популяції бурої худоби удосконаленням максимальних параметрів морфо-функціональних властивостей вим'я та швидкості молоковіддачі при гетерогенному підборі.

AN ESTIMATION OF COWS OF BROWN BREEDS BY TECHNOLOGICAL SIGNS

L. Bondarchuk

Sumy National Agrarian University

SUMMARY

Comparative description of cow-heifers Brown Swiss, Lebedynska and Ukraine Brown dairy breed evaluation of morphological signs and functional characteristics of udder is brought in the article. Description of cow-heifers to the machine milking is given.

ОЦЕНКА КОРОВ БУРЫХ ПОРОД ПО ТЕХНОЛОГИЧЕСКИМ ПРИЗНАКАМ

Л. В. Бондарчук

Сумской национальной аграрный университет

АННОТАЦИЯ

Приведена сравнительная характеристика коров-первотелок швицкой, лебединской и украинской бурой молочной пород по оценке морфологических признаков и функциональным

своим свойствам вымени. Дана характеристика дочерей-первотелок по пригодности их к машинному доению.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буркат В. П. Генезис порід худоби в Україні / В. П. Буркат, М. Я. Сфименко // Матеріали науково-виробничої конференції: «Нові методи відтворення високопродуктивних порід і тилів тварин». — К. — 1996. — С. 3-8.
2. Ладика В. І. Селекційні аспекти якісного удосконалення популяції худоби: Автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук: 06.02.01 / В. І. Ладика. — Чубинське, 1990. — 33 с.
3. Оценка и отбор молочного скота по маститостойчивости и продуктивности к машинному доению // Методические рекомендации. — М.: ВАСХНИЛ, 1990. — 8 с.
4. Инструкция по проверке и оценке быков молочных и молочно-мясных пород по качеству потомства. — М.: Колос, 1980. — 16 с.
5. Плохинський Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинський. — М.: Колос, 1969. — 256 с.

УДК 636.2: 618.14-002: 591.143

БІОХІМІЧНИЙ ПРОФІЛЬ КРОВІ КОРІВ ПРИ ЛІКУВАННІ РІЗНИХ ФОРМ ЕНДОМЕТРИТІВ

С. Б. Корнят, М. М. Шаран, О. Б. Андрушко, І. М. Яремчук

Інститут біології тварин НААН

Досліджено характер змін показників метаболічного профілю в організмі корів при застосуванні різних схем лікування субклінічної та гнійно-катаральної форм ендометритів. Встановлено, що після лікування корів, хворих на субклінічний та гнійно-катаральний ендометрит, відбувається зміщення в бік фізіологічної норми рівня в сироватці крові досліджуваних сполук (альбуміну, холестерину, тригліцеридів, лужної фосфатази, аспартатамінотрансферази, гамма-глутамілтрансферази, загальної білкової частини, загального білку, кальцію, фосфору, креатиніну та сечовини). Порівнянням даних показників у корів після лікування субклінічного і гнійно-катарального ендометритів з контрольними групами встановлено, що в дослідній групі повернення до норми відбувалося швидше, ніж у контрольній. При захворюванні корів на гнійно-катаральну форму ендометриту відбувається більше відхилення вказаних показників від норми і повільніша їх нормалізація після лікування.

У даний час все ще не до кінця вивченими залишаються питання ролі різних форм післяродових ендометритів у корів та діагностики таких патологій при застосуванні ефективних методів терапії при гнійно-катаральному та субклінічному ендометриті з урахування їх економічної ефективності та впливу на відновлення продуктивності [1, 2].

Діагностика післяродових субклінічних та гнійно-катаральних ендометритів та застосування ефективних методів і схем їх лікування і необхідних фармакологічних препаратів є важливими завданнями для ветеринарної медицини.